

לפרשת אמור – תשע"ד

ספירת העומר מגולה לגאולה

אסף לוין

מצוות ספירת העומר עליה נכתב בפרשת השבוע עוררה ויכוח גדול ומפורסם בין חכמי ישראל לבין כת הבייתוסים (כת שכפרה בתורה שבעל פה). הוויכוח נסב סביב נוסח הציווי כפי שנכתב בתורה "וספרתם לכם ממחרת השבת". על נוסח זה אמרו הבייתוסים שהכוונה ב"מחרת השבת" היא למחרת שבת בראשית. בגמרא (במסכת מנחות) מופיע הוויכוח של חז"ל עם הבייתוסים ושם מובאות ההוכחות שהם הציגו לכך שכוונת התורה היא לספור את ספירת העומר למחרת הפסח.

על הוויכוח המרתק הזה (שאל הפרטים שלו לא נכנס במאמר זה) נשאלת שאלה פשוטה והיא: לשם מה בכלל השתמשה התורה בנוסח שעלול להתפרש בצורה מוטעית? מדוע לא נכתב במפורש ובפשטות - "ממחרת הפסח"? אין ספק שאם היה נכתב נוסח חד שכזה היה הוויכוח הזה מתייתר.

מאחר ואין דבר מקרי בתורה, יש להניח שדווקא בנוסח הטעון הזה טמון רמז פנימי שקשור למהות של מצוות ספירת העומר.

עניינה של ספירת העומר בעבודת ה' הוא בירור וזיכוך המידות - על האדם לזכך את המידות שלו ולהעלותן לקדושה וכך במשך שבעה שבועות, מדה אחר מדה, יום אחר יום אנחנו מתקנים ומזככים את מה שפגמנו בשבע המידות של הנפש הבהמית.

ספירת העומר מהווה שלב ביניים חשוב ומהותי בין שני אירועים דרמטיים ומשמעותיים שאירעו לעם ישראל – מצד אחד יציאת מצרים (שמתחילה בפסח) ומצד שני מתן תורה (שבועות). בין שני האירועים המכוננים הללו של עם ישראל מפרידים 49 ימי הספירה. 49 ימים אלה מהווים מעבר ממ"ט שערי הטומאה בהם היה שרוי עם ישראל במצרים היישר אל ההתקשרות העוצמתית והבלתי אמצעית עם הקדוש ברוך הוא.

המעבר הקיצוני הזה מהמצב הנמוך של "ערום ועריה" בו היו שרויים בני ישראל במצרים לשיא ההתגלות והקשר הנצחי עם הקדוש ברוך הוא חייב להיעשות בשלבים – תחילה ההיחלצות הנסית מטומאת מצרים (בחודש ניסן) דרך שלבים של הזדככות פנימית ויסודית בספירת העומר (שעיקרה בחודש אייר) ולבסוף קבלת התורה והמימוש הסופי של הברית הנצחית (בחודש סיון).

שלושה שלבים אלה מתוארים בשיר השירים בפסוק: "משכני אחריו נרוצה, הביאני המלך חדריו".

"משכני" – "זו יציאת מצרים, שאז משך אליו הקדוש ברוך הוא את עם ישראל בגאולה נסית מלמעלה למטה.

"אחריו נרוצה" – "זו תקופת ספירת העומר, שבמהלכה עם ישראל מזכך את עצמו ומתקרב אל השם

"והביאני המלך חדריו" – "זה מתן תורה, ההתקשרות הפנימית והאינטימית בין הקב"ה לבין עם ישראל.

החסידות מלמדת שבכדי לברר מידה המשוקעת עמוק כל כך בתוך הקליפות והסטרא אחרא ועל מנת להצליח להפוך אותה לקדושה נדרשת התערבות של כוח עליון שמסוגל לחדור לעומק התחתית ושם לזכך ולמרק את הרע.

בימי ספירת העומר על האדם לעדן את כוחותיו הגופניים והבהמיים, ולרתום אותם לעבודת ה' ולכן, בין השאר מנחת העומר באה משעורים, שנחשבים מאכל בהמה, לעומת רוב המנחות שבאו מחיטים. עובדה זו קשורה אף היא בתוכן הפנימי של ספירת העומר – בירור וזיכוך מידותיה של הנפש הבהמית.

עלינו לזכך את הנפש הבהמית מאחר ורק באמצעות השילוב בין הקדושה של הנפש

האלוקית לבין העוצמה של הנפש הבהמית אפשר להגיע באמת ליציאה אמיתית ממצריים. ולכן נאמר – "משכני אחרִיך **נרוצה**", "בלשון רבים מכיוון שעל ידי העבודה של ספירת העומר, הריצה אל הקדוש ברוך הוא היא של שתי הנפשות – גם הנפש האלוקית וגם הנפש הבהמית מתאחדות יחד ומתעלות לקדושה גבוהה יותר ממה שהייתה יכולה הנפש האלוקית להשיג לבדה.

השילוב הזה בין כל כוחות הנפש מביא לידי ביטוי את תכלית בריאת האדם בעולם – לגלות את המציאות האלוקית בכל רבדי החיים. לחשוף את הקדושה בתוך עולם שמנסה להעלים על מציאותו של הקדוש ברוך הוא.

ביצוע המהפך הזה מטומאת מצריים לקדושת הר סיני דורש אם כן סיוע מיוחד של כוח עליון. אם לעצם היציאה והגאולה מעבדות מצרים הייתה דרושה התגלות מיוחדת בבחינת "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו" (נוסח ההגדה של פסח), אזי כל שכן שלצורך עשיית המהפך של הנפש הבהמית אנחנו זקוקים לכוח עליון ביותר. הכוח העליון הזה רמוז בנוסח של "ממחרת השבת" (נוסח שגרם, כאמור, למחלוקת בין הבייתוסים לבין חז"ל). שבת היא הדרגה הנעלית ביותר בשבעת ימי השבוע אך היא עדיין בבחינת זמן מדוד ומוגבל בתוך גדרי העולם. המושג "ממחרת השבת" רומז לדרגה נעלית יותר שנמצאת אף למעלה ממדרגת השבת – זהו האור האלוקי שלמעלה מגדרי העולם, המקום והזמן.

יוצא אם כן שעל מנת שנוכל לצלוח את ספירת העומר ולהצליח בבירור אמתי של שבע המידות של הנפש הבהמית (בירור שהוא תנאי הכרחי לקבלת התורה) נותן לנו הקב"ה קדושה שהיא אף למעלה מהעולם. קדושה שבכוחה יש לנו את הכוח לזכך את נטיותינו הטבעיות ולהפנות אותן במלוא העוצמה לעבודת ה'.

ולכן כתבה התורה "ממחרת השבת" ולא "ממחרת הפסח" - כדי לבטא את הקדושה העליונה שניתנת לנו בימים אלה של ספירת העומר. קדושה שבעזרתה נוכל להשלים את היציאה שלנו מעבדות לחירות, קדושה שבעזרתה נצליח להחדיר את האות א' לתוך מציאות הגולה ולהפוך אותה לגאולה. קדושה שתסייע לנו (בבחינת מסייע שאין בו ממש) להגיע למדרגה הנעלית של גילוי הקשר העצמותי והנצחי שלנו עם בורא עולם.

מי ייתן ונזכה לנצל ולממש את קדושת הזמן הזה של ספירת העומר ונצליח להתעלות מדרגה אחר מדרגה עד לגאולה הכללית והאישית של כל אחת ואחד מאתנו מהמקום הצר אל המקום הרחב שבו הכל אפשרי.

מבוסס על מאמר של הרבי מלובביץ'